

VERGİ DİLİMİNE GİREN TAŞERON İŞÇİLERİN MAAŞLARI HATALI MI ÖDENİYOR?

Ali Hikmet UĞURLU
Kamu İhale Mevzuatı Uzmanı

1. GİRİŞ

Yaz aylarının gelmesiyle birlikte, çalışanlara ödenen net maaş tutarlarının, önceki aylara göre bir miktar eksildiği dikkatinizi çekmiştir.

Bu durum çalışanlar arasında “vergi dilimine girmek” olarak ifade edilmektedir.

Gelir Vergisi Kanunu hükümleri uyarınca, ücretlilerden kesilen gelir vergisi yılın her ayında sabit bir oran üzerinden değil, toplam kazanca göre “artarak” uygulanmaktadır.

Diğer ücretlilerde olduğu gibi, hizmet alımı ihalelerinde çalışan taşeron işçiler de gelir vergisi hükümlerine tabidir.

Makalemizde ele alacağımız konu ise özellikle **yıl içerisinde birden fazla alt işveren (taşeron firma) altında çalışan taşeron işçilerin** gelir vergisi hesaplarında sıkça yapılan bir hata ile ilgilidir.

Taşeron firmaların (alt işverenlerin) neredeyse hepsinin yaptığı bu hata, “Asıl işveren” olarak İdareleri de yakından ilgilendirmektedir.

2. VERGİ DİLİMİ NEDİR? NASIL HESAPLANIR?

Bir işverene tabi olarak çalışan gerçek kişilerin, bir takvim yılı içerisinde elde etmiş oldukları ücret gelirleri, gelir vergisine tabidir.

Gelir Vergisi Kanunu’nun 103 üncü maddesi uyarınca 2016 takvim yılı gelirlerine uygulanan vergi tarifesi şöyledir:

12.600 TL'ye kadar	15%
30.000 TL'nin 12.600 TL'si için 1.890 TL, fazlası	20%
69.000 TL'nin 30.000 TL'si için 5.370 TL, (ücret gelirlerinde 110.000 TL'nin 30.000 TL'si için 5.370 TL), fazlası	27%
69.000 TL'den fazlasının 69.000 TL'si için 15.900 TL, (ücret gelirlerinde 110.000 TL'den fazlasının 110.000 TL'si için 26.970 TL), fazlası	35%

2.1. Örnek Gelir Vergisi Hesaplama (2016 yılı)

2016 yılında asgari ücretin %20 fazlasını alan bir işçinin aylık gelir vergisi tutarlarını hesaplayalım;

	Brüt Ücret	Vergi Matrahı	Kümülatif Vergi Matrahı	Vergi Dilimi	Gelir Vergisi
Ocak	1.976,40	1.679,94	1.679,94	%15	251,99
Şubat	1.976,40	1.679,94	3.359,88	%15	251,99
Mart	1.976,40	1.679,94	5.039,82	%15	251,99
Nisan	1.976,40	1.679,94	6.719,76	%15	251,99
Mayıs	1.976,40	1.679,94	8.399,70	%15	252,00
Haziran	1.976,40	1.679,94	10.079,64	%15	251,99
Temmuz	1.976,40	1.679,94	11.759,58	%15	251,99
Ağustos	1.976,40	1.679,94	13.439,52	%15 ve %20	293,96
Eylül	1.976,40	1.679,94	15.119,46	%20	335,99
Ekim	1.976,40	1.679,94	16.799,40	%20	335,99
Kasım	1.976,40	1.679,94	18.479,34	%20	335,99
Aralık	1.976,40	1.679,94	20.159,28	%20	335,99

Hesaplamaya İlişkin Açıklamalar

Brüt Ücret : Asgari ücretin %20 fazlası (1.647 TL * %20 = 1.976,40 TL)

Vergi Matrahı : Brüt Ücret – (%14 SGK İşçi Primi + %1 İşsizlik İşçi Primi),
1.976,40 – (276,70+19,76) = 1.679,94 TL

Kümülatif Vergi Matrahı: Her ayın vergi matrahlarının, ilgili aya kadar olan toplam tutarı

Vergi Dilimi : GVK 103. Maddesi vergi tarifesi oranları

Görüldüğü üzere Ocak-Temmuz ayları arasında işçinin kümülatif vergi matrahı 12.600 TL nin altında olduğu için (11.759,58 TL) bu aylarda %15 oranında gelir vergisi yani $1.679,94 * \%15 = 251,99$ TL kesilmiştir

Ağustos ayında ise işçinin kümülatif vergi matrahı 13.439,52 TL'dir. Bu ayda işçinin toplam gelirinin 12.600 TL'ye kadar olan kısmı %15 üzerinden, yani $12.600 - 11.759,58 = 840,42 * \%15 = 126,06$ TL ve 12.600 TL'yi aşan kısmı için %20 üzerinden, yani $13.439,52 - 12.600 = 839,52 * \%20 = 167,90$ TL Ağustos ayında $(126,06 + 167,90) 293,96$ TL gelir vergisi kesilmiştir.

Eylül-Aralık ayları arasında ise işçinin kümülatif vergi matrahının tamamı 12.600 TL nin üzerinde olduğu için bu aylarda %20 oranında gelir vergisi yani $1.679,94 * \%20 = 335,99$ TL kesilmiştir.

3. YIL İÇİNDE İŞVERENİ DEĞİŞEN PERSONELİN GELİR VERGİSİ SIFIRLANIR MI?

Daha önce de ifade edildiği üzere, gelir vergisi yıllık kazanç üzerinden hesaplanır. Ancak yıl içinde birden fazla işverenden ücret alan işçilerin gelir vergisi hesaplanırken gelir vergisine esas kazanç hesabında her işveren ayrı ayrı değerlendirilir. Başka bir ifadeyle yeni başladığı işyerinde kümülatif vergi matrahı "0" sıfır olarak kabul edilir.

Ancak sonraki işverenlerden aldığı ücret vergi tarifesinin ikinci gelir dilimini (2016 yılı için 30.000 TL'yi) aşıyorsa, bu durumda beyan dönemi geldiğinde işçi o yıl ki tüm ücretlerini beyan edecek ve yıl içinde işverenlerce kesilen vergileri ise mahsup edecektir.

Konuyla ilgili 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 86'ncı maddesinde;

"Aşağıda belirtilen gelirler için yıllık beyanname verilmez, diğer gelirler için beyanname verilmesi halinde bu gelirler beyannameye dahil edilmez.

1- Tam mükellefiyette

...

b) Tek işverenden alınmış ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücretler (4962 sayılı Kanunun 17/D maddesiyle değişen parantez içi hüküm 07/08/2003 tarihinden geçerli olmak üzere) (birden fazla işverenden ücret almakla beraber, birden sonraki işverenden aldıkları ücretlerinin toplam 103'üncü maddede yazılı tarifinin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı aşmayan mükelleflerin, tamamı tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücretleri dahil)... " hükmüne yer verilmiştir.

Benzer şekilde 16 seri nolu Gelir Vergisi Sirkülerinde;

"Toplama yapılmayan haller

Madde 86- Aşağıda belirtilen gelirler için yıllık beyanname verilmez, diğer gelirler için beyanname verilmesi halinde bu gelirler beyannameye dahil edilmez.

1. Tam mükellefiyette;

...

c) Vergiye tabi gelir toplamının [(a) ve (b) bentlerinde belirtilenler hariç] 103 üncü maddede yazılı tarifenin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı aşmaması koşuluyla, Türkiye’de tevkifata tabi tutulmuş olan; birden fazla işverenden elde edilen ücretler, menkul sermaye iratları ve gayrimenkul sermaye iratları,” şeklinde ifade edilmiştir.

Son olarak 160 Seri No’lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde;

“Buna göre, bir hizmet erbabının birden fazla işverenden ücret alması halinde, her bir işverenin ödediği ücretler, ayrı ayrı vergilendirilmektedir. Dolayısıyla vergi tarifi, her bir işverenin ödediği ücrete, diğer işveren veya işverenlerin ödediği ücretle ilgilendirilmeksizin ayrı ayrı uygulanmaktadır. Ancak, söz konusu ücretlerin gayrisafi tutarları toplamının, Gelir Vergisi Kanununun 86. maddesinde belirtilen haddi aşması halinde, bu ücretlerin yıllık beyanname ile beyan edilmesi gerekmektedir” açıklamalarına yer verilmiştir.

4. TAŞERON İŞÇİLERİN ALT İŞVERENİ (TAŞERON FİRMA) DEĞİŞTİĞİNDE GELİR VERGİSİ SIFIRLANIR MI?

Hizmet alımı ihalesi kapsamında çalışan taşeron işçiler açısından, alt işverenin yıl içinde değişmesi söz konusu olabilmektedir. Yani yıl içinde sözleşmesi biten bir hizmet alımı için yenilenen ihalede farklı bir firma ile sözleşme imzalanabilmektedir.

Böyle bir durumda taşeron işçilerin gelir vergileri sıfırlanmayacaktır. Zira “Asıl İşveren” olan İdare değişmemiştir. Dolayısıyla alt işveren (taşeron firma) değişse bile işçilerin gelir vergisi yıllık kazançları üzerinden hesap edilmelidir.

Yeni ihaleyi alan firma, taşeron işçilerin son çalıştığı aya ait bordrolarında yer alan “Kümülatif Gelir Vergisi Matrahlarını” dikkate alarak, bu rakamlar üzerinden gelir vergisi hesaplamaya devam edecektir.

Konuyla ilgili Gelir İdaresi Başkanlığının görüşü şu şekildedir:

Sayı : 48678239-120.03.04.[586]-8428

Tarih : 29/01/2015

Konu : Kümülatif Vergi Matrahı

MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞINA

(Akaryakıt İkmal ve Nato Pol Tesisleri İşletme Başkanlığı)

İlgi : 19.01.2015 tarihli ve 50/359 sayılı yazınız

İlgide kayıtlı yazınızın incelenmesinden, Başkanlığınız tüzel kişiliğe haiz ve özel bütçesi olan bir teşkilat olduğu belirtilerek, yıl içerisinde kurumlar arası nakil yoluyla Başkanlığınıza atanan personelin daha önce çalıştığı kurumdan elde ettiği ücret gelirlerinin kümülatif gelir vergisi matrahına dahil edilip edilmeyeceği ise hizmet alım yöntemiyle Başkanlığınızda çalışan alt işveren işçilerinin mali yıl içerisinde alt işverenin değişmesi halinde daha önce elde ettikleri ücret gelirlerinin kümülatif gelir vergisi matrahlarına dahil edilip edilmeyeceği hususlarında görüş talep edildiği anlaşılmış olup, özgelge niteliğinde olmamak üzere Başkanlığımız görüşüne aşağıda yer verilmiştir.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 61 inci maddesinde; *“Ücret işverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan para ile temsil edilebilen menfaatlerdir”*

Ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (Mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olması veya bir ortaklık münasebeti niteliğinde olmamak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş bulunması onun mahiyetini değiştirmez...” hükmüne, 62 nci maddesinde ise, “İşverenler hizmet erbabını işe alan, emir ve talimatları dahilinde çalıştıran gerçek ve tüzel kişilerdir” hükmüne yer verilmiştir.

Diğer taraftan, ayını Kanununun 86 ncı maddesinde ise “Aşağıda belirtilen gelirler için yıllık beyanname verilmez, diğer gelirler için beyanname verilmesi halinde bu gelirler beyannameye dahil edilmez.

1- Tam mükellefiyette

...

b) Tek işverenden alınmış ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücretler (4962 sayılı Kanununun 17/D maddesiyle değişen parantez içi hüküm 07/08/2003 tarihinden geçerli olmak üzere) (birden fazla işverenden ücret almakla beraber, birden sonraki işverenden aldıkları ücretlerinin toplam 103'üncü maddede yazılı tarifenin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı aşmayan mükelleflerin, tamamı tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücretleri dahil)...” hükmü yer almıştır.

Ayrıca, gelirin toplanması ve beyanına ilişkin olarak 16 No.lu Gelir Vergisi Sirküleri'nde ayrıntılı açıklamalara yer verilmiştir.

Öte yandan, 21.11.1989 tarih ve 20349 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 160 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinin “Genel ve Katma Bütçeli İdareler İle Döner Sermayeden Ödenen Ücretlerin Vergilendirilmesi” başlıklı (I) inci bölümünde açıklandığı üzere bakanlıklar, bağlı kuruluşlar ve üniversiteler ile bu kuruluşlar bünyesindeki döner sermaye işletmeleri 01.01.1990 tarihinden geçerli olmak üzere tek işveren olarak kabul edilecektir.

Bu çerçevede;

- a) Bakanlıklar, bağlı kuruluşlar ve üniversitelerde bulunan tahakkuk birimlerinin, bu kuruluşlar bünyesinde kurulmuş olan döner sermaye işletmelerindeki tahakkuk birimleri ile koordineli olarak çalışmaları,
- b) Bu kuruluşlar tarafından bir ay içinde yapılan ücret ödemeleri ile döner sermaye işletmeleri tarafından yapılan ücret ödemelerinin toplanarak vergilendirilmesi gerekmektedir.

Bu açıklamalara göre, bakanlıklar, bağlı kuruluşlar ve üniversiteler ayrı işveren olup, bu kurumların bünyesinde kurulan döner sermaye işletmeleri, kurulduğu kurum ile **tek işveren** olarak kabul edilmektedir.

Ayrıca, söz konusu Tebliğde, “... Buna göre, bir hizmet erbabının birden fazla işverenden ücret alması halinde, her bir işverenin ödediği ücretler, ayrı ayrı vergilendirilmektedir. Dolayısıyla vergi tarifesi, her bir işverenin ödediği ücrete, diğer işveren veya işverenlerin ödediği ücretle ilgilendirilmeksizin ayrı ayrı uygulanmaktadır...” açıklamalarına yer verilmiştir.

Bu hüküm ve açıklamalara göre;

- Bağlı olduğunuz Milli Savunma Bakanlığı tarafından Başkanlığınıza nakil olarak personel ataması yapılması halinde, söz konusu personelin Başkanlığınıza elde ettiği ücret tek işverenden alınan ücret olarak değerlendirilecek ücret ödemelerinin birleştirilip oluşacak kümülatif matrah üzerinden vergi tarifesinin uygulanması,

- Başkanlığınızla ilişkisi olmayan başka bir Bakanlık veya kurum tarafından nakil olarak personel ataması yapılması halinde ise, söz konusu personelin Başkanlığınızdan elde ettiği ücret geliri ikinci işverenden alınan ücret olarak değerlendirilerek, Gelir Vergisi Kanununun 61,94 ve 103 üncü maddeleri uyarınca vergilendirilme aşamasında daha önce çalışmış olduğu işverenden elde ettiği kümülatif ücret matrahının yeni çalışacağı kurumda elde edeceği ücret matrahı ile ilişkilendirilmemesi
 - Başkanlığınızda çalışan **alt işveren işçilerin** işverenin yıl içerisinde değişmesi halinde söz konusu işçilerin alt işverenin değişmeden önce elde ettikleri ücret gelirleri ile yeni alt işverenden **elde ettikleri ücret gelirlerinin kümülatif toplamının** tek işverenden elde edilen ücret olarak Gelir Vergisi Kanununun 61,94 ve 103 üncü maddesinde yer alan vergi tarifesinde belirtilen oranlar uygulanmak suretiyle vergilendirilmesi
- (...)

Gelir İdaresi Başkanlığının verdiği görüşte de ifade edildiği üzere, alt işveren işçilerin işverenlerinin yıl içerisinde değişmesi durumu “tek işverenden elde edilen ücret” olarak kabul edilmeli ve işçilerin ücret gelirlerinin kümülatif toplamı üzerinden gelir vergisi hesap edilmelidir.

Kamu **E-Taşeron.net** Kullanıyor!

Kamu Kurumları için Web Tabanlı
Hakediş, Fiyat Farkı, Taşeron İşçi Özlük ve
Toplu İş Sözleşmesi Uygulama Yazılımı

Detaylı Bilgi: (312) 484 31 18